

2. Budowa szczegółowa wybranych mięśni szkieletowych

Pod względem topograficznym mięśnie można podzielić na grupy w zależności od okolicy ciała, w której leżą, oraz położenia w stosunku do kośćca (ryc. 70 a i ryc. 70 b).

2.1. Mięśnie głowy

Mięśnie głowy dzielą się na trzy grupy (ryc. 71). Pierwsza grupa to mięśnie mimiczne (wyrazowe), które przyczepiają się jednym przyczepem do skóry lub do błony śluzowej, a drugim zazwyczaj do kości czaszki (mogą nie mieć przyczepu kostnego). Unerwione są przez nerw czaszkowy VII, czyli twarzowy. Mięśnie te wykonują między innymi następujące czynności: mruganie, ruchy policzków, wytwarzanie dźwięków, ruchy szpary ust i szpary oka. Napinając skórę mięśnie te przede wszystkim zmieniają wyraz twarzy człowieka. Druga grupa to mięśnie żucia wykonujące ruchy żuchwą w stawach skroniowo-żuchwowych, unerwione przez gałąź nerwu trójdzielnego (nerw czaszkowy V) – nerw żuchwowy. Grupę trzecią stanowią mięśnie omawiane w części opisującej drogę pokarmową, są to między innymi mięśnie języka. Do tej grupy należą też mięśnie zewnętrzne gałki ocznej i mięśnie narządu przedsionkowo-ślimakowego (omawiane w części z narządami zmysłów).

2.1.1. Mięśnie mimiczne

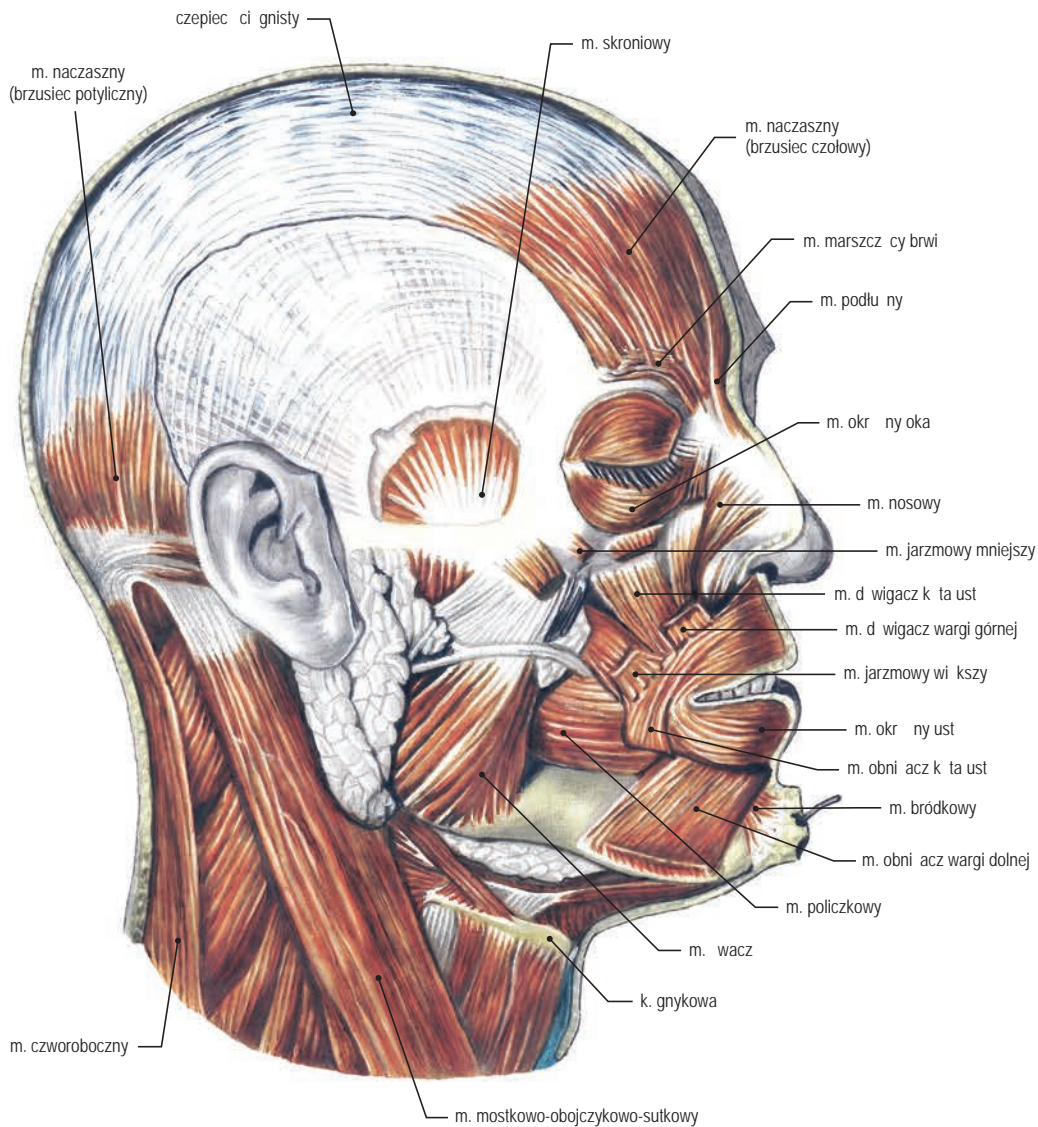
M. sklepienia czaszki – m. naczaszny (m. potyliczno-czołowy i m. skroniowo-ciemieniowy, między nimi czepiec ścięgnisty). Mięsień naczaszny przesuwają i ustalają czepiec ścięgnisty na kościach czaszki. Brzusiec czołowy powoduje wystąpienie zmarszczek poprzecznych na skórze czoła. Pozostałe brzuśce są szczątkowe.

Mm. szpary powiek stanowią ochronę oka, do nich zaliczamy:

- m. okrężny oka – dzieli się na część oczodołową, która pociąga brwi w kierunku gładziny i zaciska powieki, część łzową, która kurcząc się rozwiera woreczek łzowy, część powiekową, powodującą zamykanie szpary powiek, a także mruganie;
- m. marszczący brwi – wytwarza dwa lub trzy fałdy pionowe między brwiami;
- m. podłużny – wywołuje zazwyczaj kilka poprzecznych fałdów u nasady nosa.

Mm. szpary ust przebiegają okrężnie dookoła ust lub przeważnie promieniście do warg od góry lub od dołu. Należą do nich:

- m. okrężny ust, jest zwieraczem szpary ust, bierze udział w ruchach ust podczas jedzenia i picia oraz nadaje wargom charakterystyczny wygląd. Część brzeźna (bliżej ust) związa wargi do wewnątrz, część wargowa (dalej od ust) powoduje wywinięcie warg na zewnątrz;

Ryc. 71. Mięśnie głowy – widok z boku

- m. obniżacz wargi dolnej oraz m. obniżacz kąta ust – mają za zadanie opuszczenie wargi lub kąta ust;
- m. bródkowy – podnosi uwypuklenie bródki i wargę dolną, funkcja widoczna najbardziej u osób w chwili, gdy zbiera się im na płacz;
- m. śmiechowy – wywołuje u niektórych osób zagłębienie w policzkach, tzw. dołek śmiechowy, lecz nie jest głównym mięśniem powodującym uśmiech;
- mm. jarzmowy mniejszy i większy – są one właściwymi mięśniami uśmiechu. Skurcz ich pociąga kąt ust i wargę górną do góry, nadając charakterystyczny kształt linii wypukłej wardze górnej.